

PIENI
SOME
INFONEN

Tähän infoon on koottu lyhyesti tietoa erilaisista lasten käyttämisestä sosiaalisista medioista sekä vinkkejä ja ohjeita lapsen median käytön opastukseen ja sen seuraamiseen liittyen. Tietoa on koottu sellaisista sosiaalisen median palveluista ja sovelluksista, joita oppilaat ovat kertoneet käyttävänsä.

Infon loppuun on koottu hyödyllisiä linkkejä, joista löytyy hyvää lisätietoa, vinkkejä ja ohjeistusta lapsen sosiaalisen median käyttöön liittyen.

Antoisia hetkiä sosiaalisen median parissa!

ALKUSANAT

Internetistä on monenlaista hyötyä. Se helpottaa esimerkiksi tiedonhakuja ja yhteydenpitoa ystävien ja läheisten kanssa. Myös kaikenlainen viihde, uutiset ja yhteisöt ovat klikkausten päässä. Verkossa uusiin ihmisiin tutustuminen tapahtuu helposti ja asiallinen käytös verkossa on yhtä tärkeää kuin kasvotustenkin tapahtuvassa vuorovaikutuksessa. **Sosiaalisella medialla** tarkoitetaan niitä internetin palveluita ja sovelluksia, joissa käyttäjä ei toimi vain sisällön vastaanottajana, vaan niissä yhdistyy käyttäjien välinen kommunikaatio, sisällön tuottaminen ja jakaminen sekä sisältöihin reagointi ja kommentointi.

Vaikka netin hyödyt ovat suuret, käytetään verkkoa laajasti myös rikollisessa mielessä. Siksi on tärkeää keskustella lapsen kanssa siitä, miten verkossa tulee käyttäytyä, millaisiin sisältöihin erityisesti tulee suhtautua kriittisesti ja miten erilaisissa ikävissä tai epäilyttävissä tilanteissa tulee toimia.

Mediakasvatus on kasvatuksen alue, jossa opitaan tarkastelemaan ja havaitsemaan median vaikutuksia ja merkityksiä. mediakasvatuksen myötä halutaan kehittää erilaisia mediataitoja, joihin kuuluu esimerkiksi:

- Sisällön tulkinta ja tuottaminen
- Tiedonhakutaidot
- Kriittisyys median informaatiota kohtaan
- viestintä- ja vuorovaikutustaidot

HUOLTAJA

KIINNOSTU

Tutustukaa yhdessä lapsen käyttämiin sosiaalisen median kanaviin, niiden käyttötarkoituksiin ja yksityisyysasetuksiin

Pyydä lasta kertomaan, mitä hän sosiaalisessa mediassa tekee: mil-laista sisältöä hän julkaisee ja keiden kanssa hän on tekemisissä.

OHJAA

Kannusta lasta kunnioittamaan toisia myös sosiaalisessa mediassa ja rohkaise häntä kertomaan hyvistä ja huonoista kokemuksista.

Opeta lapselle myös mediakriittisyyttä ja kerro, ettei kaikki tieto netissä ole luotettavaa ja netissä voi toimia myös epärehellisiä ihmisiä

LUO SÄÄNNÖT

Luokaa säännöt sosiaalisen median käyttöön liittyen esimerkiksi:

- Median parissa vietettävään aikaan ja sen seuraamiseen
- Asialliseen käyttäytymiseen sosiaalisessa mediassa
- Menettelytapoihin tilanteissa, joissa kohtaa netissä jotakin ikävää
- Millaisia tietoja ja kuvia esimerkiksi omasta perheestä voi jakaa ja kenelle

Näytä myös itse esimerkkiä ja kysy lapselta lupa, jos laitat hänestä nettiin kuvia.

NETTIKIUSAAMISTAPAUKSESSA...

PUHU JA SELVITÄ

Jos kokee, että on tullut netissä kiusatuksi, on asiasta hyvä kertoa aikuiselle, jotta tilanne voidaan selvittää. Jos kiusaaja on tiedossa, on hyvä yrittää selvittää asia ensin asianomaisen kanssa. On mahdollista, että toinen osapuoli ei ole ymmärtänyt tehneensä mitään väärää.

BLOKKA

Useissa sosiaalisen median kanavissa pystyy estämään yhteydenotot tietyiltä käyttäjiltä.

TALLENNA

Kun kiusaamisesta ja kiusaajasta on mahdollisimman paljon tietoa, on kiusaaja helpompi selvittää ja tallennettuja viestejä voi käyttää todisteena.

ILMOITA TAI RAPORTOI

Ilmoita kiusaamisesta palvelun ylläpidolle. Ylläpitäjä pystyy poistamaan esimerkiksi pilkkaavan tekstin tai kuvan ja joskus myös asettaa kiusaajalle porttikiellon palveluun. Ilmoituksen tekijä jää vain ylläpidon tietoon.

KERRO POLIISILLE

Vakavissa tai pitkään jatkuneissa kiusaamistilanteissa ilmoita poliisille. Jotkin nettikiusaamisen muodot, kuten uhkaaminen ja loukkaaminen voidaan tulkita esimerkiksi vahingonkorvauksiin johtaviksi rikoksiksi.

INSTAGRAM

- Ikäraja 13 vuotta
- Tarkoitettu kuvien ja videoiden jakamiseen
- Mahdollisuus kommentoida ja antaa tykkäyksiä muiden julkaisemalle sisällölle
- Käyttäjä voi jakaa tilinsä sisältöä julkisesti tai yksityisesti vain hyväksytyille seuraajille
- Story – Lyhyitä videopätkiä tai kuvia, jotka poistuvat muiden näkyvistä vuorokauden jälkeen
- Direct – pikaviestintäosio

SNAPCHAT

- Ikäraja 13 vuotta
- Kuvaviestipalvelu, jossa mahdollista lähettää kuvia tai lyhyitä videoita
- Käyttäjä määrittää itse, kuinka kauan ”snäpit” näkyvät vastaanottajalle. Tämän jälkeen ne poistuvat palvelimelta
- MyStory – snäpit näkyvät kaikille seuraajille
- SnapMap – kaverit näkevät reaaliaikaisen sijaintisi kartalta
- GhostMode – sijainti tiedot eivät näy julkisesti
- Ruutukaappauksesta menee aina tieto snäpin lähettäjälle

TIKTOK

- Ikäraja 13 vuotta
- Tehdään ja jaetaan lyhyitä videoita, joita voi kommentoida ja käydä tykkäämässä
- Suosittuja huulisynkkäusvideot, joilla voi huulisynkata tuttuun biisiin tahtiin tai erilaisten äänten, huudahdusten tai lauseiden mukaan
- TikTokilla tehtyjä videoita jaetaan usein myös muilla alustoilla, kuten YouTubeissa ja Instagramissa

WHATSAPP

- Ikäraja 16 vuotta
- Pikaviestipalvelu
- Mahdollisuus lähettää viestejä, kuvia, videoita ja ääniviestejä
- Mahdollisuus jakaa oma sijaintinsa GPS:n avulla
- Keskusteluja voi käydä myös ryhmissä

FACEBOOK

- Ikäraja 13 vuotta
- Sosiaalisen median sivusto, jolla laajat käyttömahdollisuudet
- Ystäviksi valittujen henkilöiden kanssa voi olla yhteydessä viestein, kuvin ja videoin
- Mahdollisuus liittyä erilaisiin yhteisöihin ja seurata ja saada tietoa itseä kiinnostavista sivuista, tapahtumista ja ryhmistä
- Tilillä ja profiililla laajat yksityisyysasetukset, jotka hyvä käydä huolella läpi

You Tube YOUTUBE

- Oman kanavan luomisen ikäraja 13 vuotta
- Videopalvelu
- Käyttäjät voivat lisätä omia videoita sekä katsoa ja kommentoida muiden videoita
- Tubettajat ovat henkilöitä tai ryhmiä, jotka tuottavat sisältöä ensisijaisesti videopalveluun

INFOSSA KÄYTETYT LÄHTEET JA HYÖDYLLISET SIVUSTOT LISÄTIETOJEN HAKEMISEEN

MLL- Lapsi sosiaalisessa mediassa

<https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/lapset-ja-media/lapsi-sosiaalisessa-mediassa/>

MLL Nuortennetti - Nettikiusaaminen

<https://www.nuortennetti.fi/netti-ja-media/nettikiusaaminen/>

MLL - Nettikiusaaminen

<https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/lapset-ja-media/nettikiusaaminen/>

MLL – Sosiaalisen median palveluita ja sovelluksia

<https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/lapset-ja-media/lapsi-sosiaalisessa-mediassa/sosiaalisen-median-palveluita-ja-sovelluksia/>

Peda.net Posio – Some-ohjeita vanhemmille

<https://peda.net/posio/peruskoulu/yleisi%C3%A4-asioita/tjh/sv>

RIKU – Turvaohjeita nettiin

<https://www.riku.fi/fi/oppaat+ja+ohjeet/turvaohjeita+nettiin/>